

SINIF VE MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN 2018-2019 ÖĞRETİM YILINDA KULLANILAN İLKOKUL 1.KADEME MÜZİK DERS KİTAPLARINDAN FAYDALANMA DURUMLARI VE ÖNERİLER
UTILIZATION CONDITION OF THE FIRST GRADE MUSIC COURSEBOOKS BY CLASSROOM AND MUSIC TEACHERS DURING 2018-2019 SCHOOL YEAR AND SUGGESTIONS

Murat KARABULUT¹

Elif EBEPER²

Özet

Bu araştırma ile sınıf ve müzik öğretmenlerinin 2018-2019 öğretim yılında kullanılan ilkököl 1. kademe müzik ders kitaplarından faydalanma durumları ve karşılaştıkları problemlere öneriler sunmak amacıyla betimsel bir çalışmadır. Daha önce yapılmış olan araştırmalarda öğretmenlerin müzik derslerinde sıkıntı yaşadıkları alanlar olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle bu araştırma üç boyutta ele alınmıştır. “Şarkılar ve Türküler”, “Kulaktan şarkı ve türkü öğretimi” ve “Etkinlikler” araştırmanın boyutlarını oluşturmaktadır.

Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve öğretmenlere 31 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ankette yer alan sorular 1:hiç katılmıyorum, 2:az katılıyorum, 3:kısmen katılıyorum, 4:büyük ölçüde katılıyorum, 5:tamamen katılıyorum olacak şekilde 5’li likert tipi seçeneklerden oluşmaktadır. Çalışmada yer alan analizler İBM SPSS Statistics 21 paket program kullanılarak elde edilmiştir.

Araştırmanın örneklemini; Ankara ili; Çankaya ilçesinden dört devlet okulu iki özel okul toplamda altı okul ve bu okullardan ankete katılan yirmi bir sınıf öğretmeni dört müzik öğretmeni olmak üzere toplam yirmi beş öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin ders kitaplarında, notası verilmiş olan şarkıları ve türküleri sınıf öğretmenleri tarafından doğru bir şekilde söylemede sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Bu bağlamda etkin ve etkili bir müzik dersi gerçekleştirebilmeleri için en temelde şarkıları ve türküleri bilmeleri gerekmektedir. Şarkı ve türküleri daha kolay öğrenebilmeleri ve öğretebilmeleri için birer kaydının öğretmenlere ulaştırılması bir gerekliliktir. Ayrıca öğretmenlerin, müzik dersi özel öğretim yöntemlerini ders içinde etkili bir şekilde kullanamadıkları ve bunun yanı sıra müzik eğitimi ile ilgili bilgi birikimine sahip olmadıklarını düşündükleri anket sonuçlarında görülmektedir. Eksik görülen bu alanlarla ilgili hizmet içi eğitimlere istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ilköğretim müzik dersi, öğretim programı, müzik dersi kitabı

¹ Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi

² Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği ABD. Yüksek Lisans Öğrencisi

Abstract

This descriptive study has been carried out in order to put forward suggestions for the problems that classroom and music teachers encounter and their condition of utilization from first grade music coursebooks during 2018-2019 school year. In previous studies, it has been detected that there are some areas in which teachers have difficulties during music courses. This study is done in three dimension. These dimensions are : 'song', 'teaching song by ear' and 'activities'

Scanning model has been used throughout the study and a questionnaire consisting of 31 questions has been made by the teachers. Questions in the questionnaire consist of quintet Likert type questions: 1: I disagree, 2: I agree slightly, 3: I partially agree, 4: I largely agree, 5: I fully agree. The analysis included in the study has been obtained by using the 21 package IBS SPSS Statistics programme.

The sample of the study includes 4 public schools and 2 private schools totally 6 schools in Çankaya district in Ankara and 21 classroom teachers and 4 music teachers totally 25 teachers who have made the questionnaire.

At the end of the study, it has been showed that classroom teachers have difficulties in interpreting songs whose notes are given in the coursebook properly. In this case, teachers need to know the songs in order to have an efficient and effective lesson. Delivery of the song records to the teachers is a necessity so as to learn and teach these songs in an easy way. In addition, it has been concluded that teachers are not able to use special teaching methods in music lessons effectively, they do not have enough background information in this field and they are willing to have in-service training about this field.

Key Words: Music lesson in primary school, curriculum, music coursebook.

GİRİŞ

İnsan eğitime gereksinimi olan bir varlıktır. Bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç eğitimidir. Sağlıklı bir kişilik gelişimi için sanat eğitimi gereklidir. Sanat eğitiminin en önemli dallarından biri de müzik eğitimidir (Uçan, 2001, s. 181).

Müziğin eğitim aracı olarak kullanılabilmesi, her şeyden önce, müziğin kendisinin iyi bir eğitim alanı olarak kullanılmasına bağlıdır. İyi bir müzik eğitiminin yapılabilmesi için ise; doğru hazırlanmış program ve bunu uygulayabilecek özelliklere sahip öğretmenlerin bulunması gerekir (Küçüköncü, 2007, s.58).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanmış olan 2018 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı; giriş, vizyon, temel yaklaşım ve yapı, öğrenme-öğretme süreçleri, kazanımlar, ölçme ve değerlendirme bölümlerinden oluşmaktadır.

İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının vizyonu, öğrencilerin müziği etkinlikler aracılığıyla yaşayarak hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmek ve müzik yoluyla; Kendisi ve çevresi ile barışık, ulusal ve uluslararası kültürleri tanıyan, vatan millet sevgisine sahip, çevresindeki olaylara, değişim ve gelişmelere duyarlı, güzel sanatların her türüne açık, mutlu, kişilikli ve öz güveni olan bireyler olarak yetişmelerini sağlamaya yöneliktir.

2018 Müzik Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları;

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
- Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlerle ait öğeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
- Müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak,
- Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,

• Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlaması (MEB, 2018, s.8).

İlköğretim müzik dersi öğretim programına göre ise; Müziğin öğrencilere etkinlikler aracılığıyla yaşatılarak hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirilmesi ve müzik yoluyla kendisi ve çevresiyle barışık, ulusal ve uluslararası kültürleri tanıyan, vatan ve millet sevgisine sahip, çevresindeki olaylara, değişim ve gelişmelere duyarlı, güzel sanatların her türüne açık, mutlu kişilikli ve özgüveni olan bireyler yetiştirilmesini sağlamak amaçlanmıştır.

İlköğretim müzik eğitiminde, halk ezgilerinden yola çıkarak müziğin dilini çocuklara öğretmek ve bu dille okuryazar hale getirmek mümkündür. Müzik, çocukların yaşamlarında soyut kavramları somutlaştırırken, yaratıcılığı ortaya çıkarır ve müzikten zevk alması sağlar. Her çocukta var olan müzik algısını üst düzeye çıkarmak, aktif öğrenme yöntemini kullanarak müzik eğitimin temelini oluşturmak mümkündür. Ayrıca şarkı söyleyerek hem kulağı hem zekâsı gelişen çocuklar yetiştirmek, kendine güven, yaratma, eğlenerek öğrenme, müziksel öğrenmenin yanında kültürel ve sosyal öğrenme yaparak, yaşayarak öğrenmeyi sağlar.

Bu bağlamda bu temel prensiplere uygun bir eğitim-öğretim süreci gerçekleştirilebilmesi için program dahilinde hazırlanmış olan 1. kademe müzik dersi kitaplarının etkili kullanımını sağlamayı amaçlayan öğretmenlerin bu kitaplardan faydalanma durumlarının, müzik ders kitaplarına dair görüşlerinin araştırılması, farklı bakış açılarına göre incelenmesi ve değerlendirilmesi etkili eğitim öğretim açısından önem taşımaktadır.

Bu nedenle bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin ve müzik öğretmenlerinin 2018 müzik dersi kitaplarından faydalanma durumlarını ortaya çıkarmak ve karşılaşılan sorunlara yönelik öneriler sunmaktadır.

1. YÖNTEM

Bu bölümde veri toplama aracı, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ile verilerin analizi bölümlerine yer verilmiştir.

1.1. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, Gülçin KESKİN tarafından geliştirilen ilköğretim 1.kademe müzik ders kitaplarının sınıf ve müzik öğretmenleri tarafından kullanılabilirlik ve uygulanabilirlik durumlarının tespitine yönelik bilgiler anket aracılığıyla toplanmıştır. Anketin birinci bölümü altı sorudan oluşmaktadır ve ders kitaplarında yer alan şarkılara ilişkin öğretmen

görüşlerini kapsamaktadır. İkinci bölümde sınıf ve müzik öğretmenlerinin kulaktan şarkı öğretme durumlarına ilişkin yedi soru yer almaktadır. On sekiz sorudan oluşan üçüncü bölümde ise ders kitaplarında tarif edilmiş olan etkinliklerin gerçekleştirilebilirlik ve geliştirilebilirlik durumlarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri yer almaktadır. Ankette yer alan sorulara 1:Hiç Katılmıyorum, 2:Az Katılıyorum, 3:Kısmen Katılıyorum, 4: Büyük Ölçüde Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum olacak şekilde beşli likert tipi seçeneklere sahiptir.

Anket uygulanmadan önce, anket uygulaması için okullarda bulunan eğitimcilerle görüşülerek anket hakkında bilgi verilmiştir. Anket uygulandıktan sonra araştırmacı tarafından elden toplanmıştır.

1.2.Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen ölçümlerin güvenilirliğinin belirlenmesi için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, 0,70'den fazla çıkması güvenilirlik açısından yeterlidir. Anketin tamamı Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,892 olarak bulunmuş olup, bu skora göre yüksek derecede güvenilirlerdir.

1.3.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni; Ankara ili; Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı, İlkokul 1. kademe 1, 2, 3 ve 4. sınıf müzik dersini işleyen sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenlerinden oluşmaktadır. Örneklemi ise; Bahçelievler Nebahat Keskin İlkokulu, Cebesoy İlkokulu, Hürriyet İlkokulu, Ahmet Barındırır İlkokulu, Çukurambar Doğa Koleji İlkokulu ve Başkent Üniversitesi Özel Ayşeabla İlkokulu toplamda altı okul olmak üzere ve bu okullardan anketi cevaplamayı kabul eden yirmi biri sınıf ve dördü müzik öğretmeni olmak üzere yirmi beş öğretmenden oluşmaktadır.

1.4.Anketin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik, bir ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı özelliği, başka herhangi bir özellik ile karıştırmadan, doğru ölçebilme derecesidir (Tekin, 1977). Bir ölçeğin kapsam geçerliği mantıki yoldan ve istatistikî yoldan olmak üzere iki türlü incelenebilir (Ercan ve Kan, 2004, s. 215).

Araştırmada kullanılan anket; Keskin (2010) çalışmasında, veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğin alan uzmanlarının görüşleri alınarak mantıki yoldan ölçeğin kapsam geçerliği sağlandığı belirtilmiştir. Ölçeklerden elde edilen ölçümlerin güvenilirliğinin belirlenmesi için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, 0,70'den fazla çıkması güvenilirlik açısından yeterlidir.

Anketin tamamı Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,892 olarak bulunmuş olup, bu skora göre yüksek derecede güvenilirdir. Alt ölçeklere ilişkin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 1. *Güvenilirlik Katsayıları*

Ölçek	Madde Sayısı	Güvenilirlik (Cronbach a)
Öğretmen görüşü	6	0.809
Kulaktan şarkı öğretme durumu	7	0.713
Gerçekleştirilebilirlik ve geliştirilebilirlik durumu	18	0.868

2. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğretmenlere uygulanan anket sorularına yer verilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin demografik değişkenlerine göre dağılımı aşağıdaki 1 ve 2. tablolarda verilmiştir.

Tablo 2. *Okutmakta Olduğunuz Sınıf*

	n	%
1.Sınıf	5	20
2. Sınıf	9	36
3. Sınıf	6	24
4.Sınıf	5	20
Toplam	25	100

Anketi yanıtlayan öğretmenlerin okuttuğu sınıflara bakılırsa; beş (%20) öğretmen 1. sınıf, dokuz (%36) öğretmen 2. sınıf, altı (%24) öğretmen 3. sınıf, beş (%20) öğretmen ise 4. sınıf okuttuğu görülmektedir.

Tablo 3. *Meslekteki Kıdem Yılı*

	n	%
1-5 Yıl	4	16
6-10 Yıl	5	20
11-15 Yıl	4	16
15 Yıl ve üzeri	12	48
Total	25	100

Öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımları incelendiğinde; dört (%16) öğretmen 1-5 arası kıdeme sahip olduğu, beş (%20) öğretmenin 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip olduğu, dört (%16) 11-15 arası mesleki kıdeme sahip olduğu, on iki (%48) öğretmenin 15 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Bu durum Ankara ili Çankaya ilçesindeki okullar örnekleme dahil olduğu ve Çankaya ilçesinin yeni atama bölgesi olmadığından öğretmenlerin fazla kıdeme sahip olmasını açıklamaktadır.

Birinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 4. Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkılara İlişkin Öğretmen Görüşleri

		Hiç Katılmıyoru m	Az Katılıyoru m	Kısmen Katılıyoru m	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyoru m
Şarkılar kolaydan zora ilkesine uygun olarak sıralanmıştır.	f	0	2	11	11	1
	%	0	8	44	44	4
Şarkılar akılda kalıcıdır.	f	2	3	7	13	0
	%	8	12	28	46	0
Şarkılar öğrenciler tarafından kolaylıkla öğrenilebilir	f	1	2	12	10	0
	%	4	8	48	40	0
Şarkılar öğrenciler tarafından beğenilmektedir.	f	1	5	10	9	0
	%	4	20	40	36	0
Şarkı türleri kitaplarda dengeli bir şekilde dağıtılmıştır.	f	0	4	11	10	0
	%	0	16	44	40	0
Kazanımlar boyutunda şarkılar, hedeflere ulaştırır niteliktedir	f	2	3	9	11	0
	%	8	12	36	44	0

Müzik ders kitaplarında yer alan şarkılara öğretmen görüşlerinin dağılımı incelendiğinde verilen cevapların genellikle "Büyük ölçüde katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir.

1. Öğretmenlerinin %44'lük oranında şarkıların kolaydan zora ilkesine uygun sıralandığı fikrine kısmen katılması bu konuda kararsızlık yaşadıklarını göstermekteyken, öğretmenlerin %44'lük bir diğer yarısı ise şarkıların kolaydan zora ilkesine uygun sıralandığı görüşüne büyük ölçüde katıldıklarını belirtmişlerdir.
2. Öğretmenlerin, %52'si şarkıların akılda kalıcı olduğu fikrine sahipken, %8'i şarkıların akılda kalıcı olduğunu düşünmemektedir.
3. Sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenlerinin %48'i, şarkıların öğrenciler tarafından kolaylıkla öğrenilebilir nitelikte olduğuna fikrine kısmen katılırken, %40'ı şarkıların öğrenciler tarafından kolaylıkla öğrenilebilir nitelikte olduğunu düşüncesine büyük ölçüde katılmışlardır.

4. Öğretmenlerin çoğunluğunun şarkılar öğrenciler tarafından beğenilmektedir ifadesine kısmen katılması, öğretmenlerin bu konuda kararsızlık yaşadıklarını göstermektedir.
5. Öğretmenlerin %44'ü şarkı türleri kitaplarda dengeli bir şekilde dağıtılmıştır ifadesine kısmen katılmaları bu konuda kararsızlık yaşadıklarını göstermektedir.
6. Öğretmenlerin %36'sı kazanımlar boyutunda şarkılar, hedeflere ulaştırır niteliktedir maddesine kısmen katılırken kararsızlıkları görülmektedir. Öğretmenlerin, %44'u bu maddeye büyük ölçüde katıldıklarını belirtmişlerdir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 5. Sınıf ve Müzik Öğretmenlerinin Kulaktan Şarkı Öğretme Durumlarının Dağılımı

		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Ders kitaplarında notası verilmiş olan şarkıları solfejinden hareketle öğrenebiliyorum.	f	5	7	6	6	1
	%	20	28	24	24	4
Şarkıyı öğrenirken melodisini önceden dinleme ihtiyacı duyuyorum.	f	3	1	6	9	6
	%	12	4	24	36	24
Şarkıları, tonuna veya makamına uygun bir şekilde seslendirebiliyorum.	f	1	2	8	12	2
	%	4	8	32	48	8
Şarkıyı öğretirken farklı bir ses kaynağından yardım alma ihtiyacı duyuyorum.	f	1	1	9	8	6
	%	4	4	36	32	24
Öğrencinin belleğinde iz bırakacak şekilde şarkıların melodilerini bir enstrümanla çalabiliyorum.	f	11	6	4	4	0
	%	44	24	16	16	0
Şarkıyı söylerken bir ritim çalgısıyla eş zamanlı tempo tutabiliyorum.	f	8	1	8	4	4
	%	32	4	32	16	16
Şarkıyı, çocuklara söyletirken bir ritim çalgısıyla eş zamanlı tempo tutabiliyorum.	f	6	4	6	5	4
	%	24	16	24	20	16

Sınıf ve müzik öğretmenlerinin kulaktan şarkı öğretme durumlarının dağılımı incelendiğinde, verilen cevapların genellikle "Büyük ölçüde katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Her bir soru elde edilen grafikler aşağıda verilmiştir. Bu grafiklerle cevapların dağılımı daha net bir şekilde görülmektedir.

1. Öğretmenlerin % 72'sini oluşturan kısım; Ders kitaplarında notası verilmiş olan şarkıları solfejinden hareketle öğrenebiliyorum maddesine kısmen, az ve hiç cevaplarını vermişlerdir. Bu maddede de görüldüğü üzere müzik alan bilgisi konusunda yetersiz oldukları sonucuna vermiştir.
2. Şarkıyı öğrenirken melodisini önceden dinleme ihtiyacı duyuyorum maddesine öğretmenlerin %84'nü oluşturan kısımda tamamen, büyük ölçüde ve kısmen, katıldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu şarkıyı öğrenirken melodisini önceden dinleme ihtiyacı duymaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi bir önceki sonucu destekler niteliktedir.
3. Öğretmenlerin, %48'i Şarkıları tonuna veya makamına uygun bir şekilde seslendirebiliyorum maddesine büyük ölçüde katılmışlardır.
4. Öğretmenlerin, %92'si şarkıyı öğretirken farklı bir ses kaynağından yardım alma ihtiyacı duyuyorum maddesine tamamen, büyük ölçüde ve kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir.
5. Bir önceki madde ile örtüşmekte olan şarkıyı öğrenirken melodisini önceden dinleme ihtiyacı duyuyorum maddesine Öğretmenlerin, %44'ü hiç katılmıyorum maddesine katılarak, öğrencinin belleğinde iz bırakacak şekilde şarkıların melodilerini bir enstrümanla çalamadıklarını belirtmişlerdir. Ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu oluşturan sınıf öğretmenlerinin şarkıyı öğrenirken de öğretirken de farklı bir ses kaynağından yardım alma ihtiyacı duymaktadırlar.
6. Öğretmenlerin, %32'si şarkıyı söylerken bir ritim çalgısıyla eş zamanlı tempo tutabiliyorum maddesine kısmen katılıyorum cevabı vermişlerdir.
7. Öğretmenlerin, şarkıyı çocuklara söylerken bir ritim çalgısıyla eş zamanlı tempo tutabiliyorum maddesine verilen cevapların dağılımı incelendiğinde % 24 oranda hiç katılmıyorum %24'ü ise kısmen katılıyorum cevabını vermişlerdir.

Üçüncü Alt Problem ile İlgili Bulgular ve Yorum

Tablo 6. *Ders Kitaplarında Tarif Edilmiş Olan Etkinliklerin Gerçekleştirilebilirlik ve Geliştirilebilirlik Durumlarının Dağılımı*

Madde		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Etkinlikler, sınıf mevcudu göz önünde bulundurulduğunda etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir niteliktedir	f	2	2	10	11	0
	%	8	8	40	44	0
Etkinlikler sınıfın fiziki yapısı göz önünde bulundurulduğunda etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir niteliktedir	f	3	1	10	11	0
	%	12	4	40	44	0
Etkinliklerde kullanılması öngörülen sesli öğretim materyalleri sınıfımızda mevcuttur	f	6	8	4	2	5
	%	24	32	16	8	20
Etkinliklerde kullanılması öngörülen görüntülü öğretim materyalleri sınıfımızda mevcuttur.	f	4	3	7	4	7
	%	16	12	28	16	28
Etkinliklerde milli bayramlar, özel gün ve haftalarla ilgili marş, türkü ve benzeri seçkin eserlerin bulunduğu kayıtlar kullanılmaktadır	f	3	3	8	8	3
	%	12	12	32	32	12
İlkokul müzik dersleri için hazırlanmış olan sesli öğretim materyalleri ile ilgili yenilikleri takip ediyorum.	f	2	5	8	5	5
	%	8	20	32	20	20
Her şarkı söyleme etkinliği öncesi uygulanması gereken ses açma etkinlikleri, kılavuz kitaplarda anlaşılır bir şekilde tarif edilmiştir	f	4	6	9	5	1
	%	16	24	36	20	4
Her ders etkili bir ses açma etkinliği gerçekleştirilmekteyim.	f	3	8	6	5	3
	%	12	32	24	20	12
Sınıfımızda kullanabileceğimiz ritim çalgıları mevcuttur.	f	15	6	0	0	4
	%	60	24	0	0	16
Derslerde ritim çalgılarını kullanmaktayım.	f	13	6	0	2	4
	%	52	24	0	8	16
Ders kitaplarında şarkı öğretme etkinliklerinde sıkça belirtilen, var olan ritim çalgıları ve kendi yaptığımız ritim çalgılarıyla şarkılara eşlik etme” etkinliklerini öğrencilerle etkili bir şekilde gerçekleştirmekteyim.	f	7	6	7	1	4
	%	28	24	28	4	16
Orff müzik öğretim yöntemiyle ilgili bir eğitim aldım.	f	19	1	1	0	4
	%	76	4	4	0	16
Orff yöntemini ders içinde etkili bir şekilde kullanma bilgi birikimine sahip olduğumu düşünüyorum.	f	14	5	1	1	4
	%	56	20	4	4	16
Öğretmenlere Orff yöntemini ders etkinliklerinde kullanabilme birikimine dair bir hizmet içi eğitim verilmesi, müzik derslerinin işlenişinin daha etkili gerçekleştirilebilmesini sağlayacaktır.	f	4	2	6	6	7
	%	16	8	24	24	28
Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlamada ders kitaplardan	f	4	3	11	7	0
	%	16	12	44	28	0

yararlanabiliyorum.						
Şarkıları canlandırma(drama) etkinliklerini yaratıcılığını kullanarak geliştirebiliyorum.	f	3	2	8	10	2
Şarkılara hareket katma etkinliklerini yaratıcılığını kullanarak geliştirebiliyorum.	%	12	8	32	40	8
Öğretmenlere müzik ve dramayı birleştirici bir hizmet içi eğitim verilmesi müzik derslerinin işlenişinin daha etkili gerçekleştirilebilmesini sağlayacaktır.	f	0	3	7	12	3
	%	0	12	28	48	12
	f	2	4	0	13	6
	%	8	16	0	52	24

Ders kitaplarında tarif edilmiş olan etkinliklerin gerçekleştirilebilirlik ve geliştirilebilirlik durumlarının dağılımı incelendiğinde verilen cevapların genellikle "Hiç katılmıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Her bir soru elde edilen grafikler aşağıda verilmiştir. Bu grafiklerle cevapların dağılımı daha net bir şekilde görülmektedir.

1. Öğretmenlerin, %44'ü "Etkinlikler, sınıf mevcudu göz önünde bulundurulduğunda etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir niteliktedir" maddesine büyük ölçüde katılıyorum cevabı vermişlerdir. Bu durumda etkinliklerin sınıf mevcutlarının etkinliklerin etkili bir şekilde gerçekleştirilebilirliği hususunda uygun olduğu anlaşılmaktadır.
2. Öğretmenlerin, %44'ü "Etkinlikler, sınıfın fiziki yapısı göz önünde bulundurulduğunda etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir niteliktedir" maddesine büyük ölçüde katılıyorum cevabı vermişlerdir. Bu durumda etkinliklerin sınıfın fiziki yapısı etkinliklerin etkili bir şekilde gerçekleştirilebilirliği hususunda bir engel olmadığı, uygun olduğu anlaşılmaktadır.
3. Öğretmenlerin, %32'si "Etkinliklerde kullanılması öngörülen sesli öğretim materyalleri sınıflarında mevcuttur" maddesine az katıldıklarını, %24'ü ise hiç katılmadıklarını cevaplarında görülmektedir. Bu durumda sesli öğretim materyallerinin olmamasından ya da varsa olan sayıyı yeterli görmemektedirler.
4. Öğretmenlerin, %28'lik bir yarısı "Etkinliklerde kullanılması öngörülen görüntülü öğretim materyalleri sınıfımızda mevcuttur" ifadesi görülmektedir. %28'lik bir kısmın ise bu maddeye kısmen katılıyorum cevabını vermiştir. Buradan çıkarılacak sonuç okullar arası imkanlarda farklılık olduğu görülmektedir.
5. Öğretmenler, "Etkinliklerde milli bayramlar, özel gün ve haftalarla ilgili marş, türkü ve benzeri seçkin eserlerin bulunduğu kayıtlar kullanılmaktadır" ifadesine %64 oranla kısmen ve büyük ölçüde katılmışlardır.

6. Öğretmenler, “İlkokul müzik dersleri için hazırlanmış olan sesli öğretim materyalleriyle ilgili yenilikleri (ses efektleri, çocuk şarkıları ve marşları cd.leri) takip ediyorum” ifadesinde %20’lik oranda farklı dağılım göstermektedir. %32’lik oranla kısmen katılmışlardır.
7. Öğretmenlerin, “Her şarkı söyleme etkinliği öncesi uygulanması gereken ses açma etkinlikleri, ders kitaplarında anlaşılır bir şekilde tarif edilmiştir” ifadesine kısmen ve az katılmışlardır. Ses açma ve benzeri müzik eğitiminin başlıca temel egzersizlerinin önemini farkında oldukları, fakat bu durumunda kendilerinin nasıl yapmaları gerektiği konusunda kararsız ve eksik oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.
8. Öğretmenler, “Her ders etkili bir ses açma etkinliği gerçekleştirmekteyim” ifadesine az ve kısmen katılmışlardır. Bir önceki sonuçla bağlantılı olarak ses açma konusunda ankete katılan çoğunluğu oluşturan sınıf öğretmenlerinin kendilerini yetersiz buldukları ve bu aşamada sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşılmaktadır.
9. Öğretmenlerin, %60’ı “Sınıfımızda kullanabileceğimiz ritim çalgıları mevcuttur” ifadesine hiç katılmıyorum cevabını belirtmişlerdir. Ankete katılan öğretmenlerin %24’ü ise bu maddeye az katılıyorum cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerin, çok büyük çoğunluğu derslerde ritim çalgılarını kullanamadıklarını ya da sayının yeterli olmadığından ötürü faydalanamadıklarını ifade etmiş bulunmaktadırlar.
10. “Var olan ritim çalgıları ve kendi yaptığınız ritim çalgılarıyla şarkılara eşlik etme etkinliklerini öğrencilerle etkili bir şekilde gerçekleştirmekteyim” maddesine öğretmenlerin %28’i kısmen katılıyorum cevabını verirken %28’i hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğretmenlerin var olan ritim çalgıları ve kendi yaptıkları ritim çalgılarıyla şarkılara eşlik etme etkinliklerini öğrencilerle etkili bir şekilde gerçekleştiremediği söylenebilir.
11. Öğretmenlerin, %84’ü Orff müzik öğretim yöntemiyle ilgili bir eğitim almamış ve Orff yöntemini ders içinde etkili bir şekilde kullanabilme bilgi birikimine sahip olduğunu düşünmemekte.
12. Öğretmenlerin %24’ü Orff yöntemini ders etkinliklerinde kullanabilme bilgi birikimine dair bir hizmet içi eğitim verilmesinin müzik derslerinin işlenişinin daha etkili gerçekleştirilebileceğine inanmaktadır. Öğretmenlerin hizmet içi eğitim kapsamındaki müzik dersi özel öğretim yöntemlerine istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

13. Öğretmenler, “Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlamada ders kitaplardan yararlanabiliyorum” ifadesine %44’ü kısmen %28’i büyük ölçüde katılıyorum cevabı vermiştir. Ders kitabındaki görsel, metinsel ve şarkıların teması bakımından, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlaması yönünde olumlu olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.
14. Öğretmenlerin %40’ı büyük ölçüde şarkıları canlandırma etkinliklerini yaratıcılığını kullanarak geliştirebildiğini söylerken %32’lik kısmı bu konuda kararsız kalmıştır. Drama etkinlikleri konusunda bilgi ve deneyime sahip öğretmenlerin müzik dersine de bunu yansıttıklarını söyleyebilirken, bir kısım öğretmenin bu konuda yetersizliği sonucuna ulaşılmıştır.
15. Öğretmenlerini, %48’i “Şarkılara hareket katma etkinliklerini yaratıcılığını kullanarak geliştirebiliyorum” maddesine büyük ölçüde katıldıklarını ifade etmişlerdir.
16. Öğretmenlerini, %52’i “Öğretmenlere müzik ve dramayı birleştirici bir hizmet içi eğitim verilmesi müzik derslerinin işlenişinin daha etkili gerçekleştirilebilmesini sağlayacaktır” maddesine büyük ölçüde katıldıklarını ifade etmişlerdir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

1. 2018 Öğretim Programı dahilinde geliştirilen müzik ders kitaplarında belirtilen EBA uygulaması internete erişimini gerçekleştirebilecek bütün öğretmenlere açık bir eğitim ağıdır. Ders kitaplarında şarkıların ve türkülerin kayıtlarının EBA da olduğu ibaresi uygulamada yanılmaktadır. Müzik ders kitabında yer alan şarkıların ve türkülerin birçoğunun kaydının olmadığı tespit edilmiştir. Bu soruna yönelik müzik alanında uzman kişilerden destek alınması önerilmektedir. Ders kitaplarında yer alan şarkıların ve türkülerin eşlikle beraber sözlü ve bir de enstrümantal kopyası bulundurulmalıdır. Anadolunun dört bir tarafına gönderilen bu kitapların içindeki şarkıların ve türkülerin kaydının ortak bir eğitim aracı olarak görülen EBA da yer alması öğretmenlere büyük bir kolaylık sağlayacağından, uygulamanın eksik yanlarının giderilmesi uygun olacaktır.
2. İlkokul 1. kademe müzik dersini işleyen sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarından yola çıkarak eksik görülen temel müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim verilmelidir. Bu hizmet içi eğitim sadece mesleki yeterlilik üzerine değil aynı zamanda müzik dersinin önemini de vurgulayan nitelikte olmalıdır.

3. Sınıf öğretmenleri mutlaka müzik dersi için ayrılmış zamanlarda müzik dersi işlemelidir. Kendini bu konuda yetersiz gören sınıf öğretmenleri en azından müzik derslerinde müzik dinletileri yapmalıdır. Müzik dersinde başka bir ders işlemlerinin diğer bir sebebi de müziği önemsiz görmeleri olabilir. Müzik dersinde kendini yetersiz görüyor olmalarını da buna neden olarak gösteriyor olabilirler. Dolayısıyla sınıf öğretmenleri için düzenlenecek olan hizmet içi eğitim seminerleri bu konuyu da kapsamalıdır.
4. Orff ve Yaratıcı Drama alanlarında hizmetiçi eğitimlerle de sınırlı kalmayıp kendilerini geliştirmeli alanlarındaki yetkinliklerine daha etkili bir öğretim sağlanmalıdır.
5. Ders kitaplarında belirtilen ritim çalgılarının olmadığı durumu ankette görülmektedir, öğretmenlerin çocuklarla kendi ritim çalgılarını üretmeleri ve evsel ürünlerden bunları tasarlayabilecekleri konusunda yaratıcılıklarını geliştirici eğitimleri takip etmeleri ile eksiklik giderilebilir.
6. Sınıfların fiziki koşullarının elverişsiz olması, etkinliklerin gerçekleşmesini zorlaştırdığından fiziki koşullarının iyileştirilmesi konusunda çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmaların olumlu sonuç verebilmesi için ise, ihtiyaçların belirlenip ilgili makamlarla paylaşılması gerekmektedir.
7. Anketin büyük çoğunluğunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin müziğin en önemli aracı olan şarkı söyleme etkinliğinde kendilerini yeterli bulmadıklarını bu konuda sıkıntı yaşadıklarını görmekteyiz. Bu durumda o dersin boş bir dersten ibaret olduğunu ve çocuklar için büyük kayıp yaratacağını söyleyebiliriz. Bu sebeple öğretmenlere yardımcı olan Ders kitaplarına ek olarak kitaplarda yer alan şarkı, marş, türkü, belirli gün ve haftalarla ilgili eserlerin teknolojik ortamda kayıtları gönderilmelidir.
8. Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında yer alan müzik derslerinin içeriği genişletilmeli ve okul çalgıları dersinin saati arttırılmalıdır.
9. Anketlerdeki sonuçlardan elde edilen bilgilere göre, sınıf öğretmenlerinin bir enstrüman çalabilme durumu eksik görülmektedir. Lisans programında, sınıf öğretmenlerinin müzik dersinde öğrencilere faydalı olabilmesi için, en az bir enstrümanı çalabilir ve çaldığı enstrümanı öğretebilir seviyede olmalıdır.
10. Tüm bu önerilerin haricinde yapılabilecek en büyük çalışma ilkokullardaki müzik derslerinin müzik öğretmenleri tarafından işlenmesini sağlamaktır. Böylelikle müzik dersleri sadece bu alanda yoğunlaşmış müzik öğretmenleri tarafından yürütüleceği için müzik dersindeki verimlilik ve kalite artacaktır.

KAYNAKLAR

- Ercan, İ. & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30 (3) 211-216.
- Küçüköncü, H. Y. (2007). Müzik eğitimi ve öğretimi. İstanbul: İlke Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Talim Terbiye Kurulu İlköğretim Kurumları müzik dersi öğretim programı. Ankara: MEB.
- Tekin, F. (1977). Mali tevzin. Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, 13(1), 116-163.
- Uçan, A. (2001). İnsan, müzik, koro ve koro eğitiminin temelleri. I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.